

Zálesí

Čtvrtletník pro kulturu, sport,
historii a společenský život

ročník 61, jaro 2024, zdarma

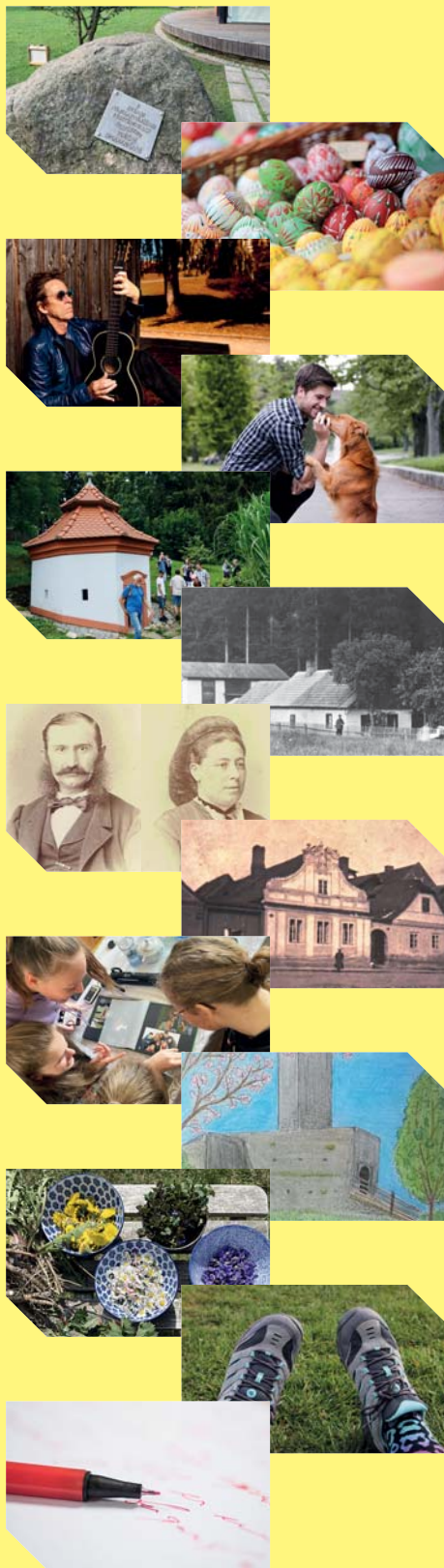

CESTUJI, CESTUJEŠ,
CESTUJEME

HUMPOLECKÉ
VELIKONOCE

PŘÍRODĚ NABLÍZKU

ZA TURISTY

TÉMA NA JARO 3

Vítej, turisto i paní (pane) domácí

SLAVÍME A PŘIPOMÍNÁME SI 5

Velikonoce

KULTURA ŽIJE 7

Humpolecké Velikonoce
Kulturní lahůdky

Z KNIHOVNY 9

Příroda v knihovně
Březen – měsíc čtenářů

Z MUZEA 12

Jarní pozvánka

Z HUMPOLECKÝCH KRONIK 13

Turistické výšlapy

STŘÍPKY Z HISTORIE 15

Humpolec a Karlovac

HISTORIE ZNÁMÁ I NEZNÁMÁ 17

Dům Augustina Kryštofka

OSOBNOSTI 18

Zaznamenáváme Příběhy našich sousedů
Josef Fialka, Vlastimil Punčochář

POVÍDKA PRO ZÁLESÍ 20

Anna Koubková: Cesty jarem

PŘÍRODĚ NABLÍZKU 21

Dary a krásy přírody na jaře

SPORT 22

Marie Vincencová a TOM Šlápoty Hněvkovice

HRAJEME SI 24

Soutěžní křížovka

Vítej, turisto i paní (pane) domácí

O tom, že příležitostí k výletům nebo procházkám je po celý rok celá řada a stačí si jen vybrat, asi není třeba příliš diskutovat. Stejně jako o tom, že neexistuje špatné počasí, ale pouze špatné oblečení – o tom se ostatně více dozvíte na dalších stránkách. Přesto hlavní turistická sezona, kdy se po zimním spánku otevírá i řada památek, začíná až s příchodem jara, oficiálně v dubnu.

Zmíněný zimní spánek ale nelze brát úplně doslova: zimní měsíce zpravidla slouží k úklidům, zvelebování, opravám nebo vymýšlením, co nového si památky a další turistické cíle pro své návštěvníky právě do nové sezony připraví. A jinak tomu není ani v Humpolci, který „oprašuje“ osvědčené tipy a rozhodně se nebojí ani novátorských počinů.

Když se řekne Humpolec, nelze nezmínit fakt, že si určité drtivá většina turistů vybaví buď dálnici D1, anebo slavného přistěhovalce Hliníka z filmu Marečku, podejte mi perlo!. A oboje velice úzce souvisí právě s cestováním. Velice pří- větvivá poloha města na půli cesty mezi Prahou a Brnem (ostatně ta se odráží i v samotném logu Humpolce) nahrává tomu zastavit se a prozkoumat místní zajímavosti. Jednou z nich, která láká zejména turisty z jiných koutů republiky, je právě Hliníkárnum – recesistické muzeum, jehož název napo- vídá, že je věnované právě fiktivnímu přistěhovalci. Stejně oblíbená je pak Hujerova švestička, která letos oslaví deset let od svého vysazení v parku Stromovka, nebo pamětní deska věnovaná Hliníkovi, která je připevněna na kameni v blízkosti švestičky.

Za pohybem i kulturou

Jak uvedla ředitelka Městského kulturního a informačního střediska (MĚKIS) Vendula Marešová, Humpolec je velmi vyhledávaným místem také pro milovníky pohybu a přírody, na které tu čeká široká škála aktivit. „Od turistiky a cyklovýletů, přes jízdu na koni, vodní radovánky, až po terénní koloběžky nebo discgolf. Nabízí se naučné stezky, a to i pro vozíčkáře, loni obnovená městská naučná stezka Po stopách historie s audioprůvodcem, koupaliště Žabák a rekreační zóna v ne- dalekém Plačkově. V infocentru půjčujeme terénní koloběžky, dvojkola, disky na discgolf, který je v lesoparku pod Orlíkem, a nově i outdoorové hry jako pétanque, mölky a kubb – stačí si je vzít s sebou třeba do parku Stromovka a dopřát si hezké

odpoledne nebo klidně i celý den s rodinou či přáteli. U info- centra je také k dispozici nabíječka na elektrokola a cyklopoint s nářadím a pumpičkou,“ vyjmenovala Vendula Marešová.

Humpolec si ale rozhodně užijí i ti, kteří dávají přednost památkám a umění. Za zmínku stojí například 8smička – zóna pro umění, Muzeum dr. Aleše Hrdličky se svými expozicemi v čele s oceněnou antropologickou expozicí, další skvosty architektury jako třeba Medova vila od Josefa Gočára či židovský hřbitov, kde jsou pohřbeni mimo jiné prarodiče a strýc hudebního skladatele Gustava Mahlera z nedalekých Kališť nebo dědeček a strýcové spisovatele Franze Kafky. Pro město je typická i bohatá a pestrá nabídka kulturních akcí.

Velké pozornosti se těší také Návštěvnícké centrum Bernard s pivovarskou rozhlednou, jak potvrzuje i Nela Štěpánková z destinační agentury Vysočina West, která prozradila, že je v top desítku nejnavštěvovanějších turistických cílů za rok 2023 v severozápadní Vysočině, stejně jako zřícenina hradu Orlík nad Humpolcem. A když je řeč o Vysočina West...

Destinace na severozápadě Vysočiny

Město Humpolec je prostřednictvím MěKIS součástí destinační společnosti nazvané Vysočina West. Vznikla koncem roku 2021 a v současnosti sdružuje více než deset měst na Pelhřimovsku a Havlíčkovobrodsku – tedy v severozápadní části kraje – a spolupracuje s dalšími podnikateli v oblasti cestovního ruchu. „Naším hlavním cílem je zviditelnění regionu, zkoordinování a propojení toho, co nabízí jednotlivá města a podnikatelé tak, aby se tu turisté zdrželi několik dní. Zároveň nabízíme terénní školení pro pracovníky turistických infocenter, odborná školení pro pracovníky v cestovním ruchu, sdílený kalendář či pořádání kampaní, veletrhů nebo výstav,“ přiblížila Nela Štěpánková.

Nosnou myšlenkou je, stručně řečeno, že každé město severozápadní oblasti má zajímavý turistický cíl a díky propojení většího počtu takových měst a míst tu turista může strávit klidně dovolenou, ne jen jednodenní výlet. K tomu se připočítává spolupráce právě s ubytovateli nebo restauracemi a kavárnami – zkrátka se servise, který k dovolené patří. Vysočina West tak nejen že nabízí konkrétní tipy na výlety nebo pozvánky na akce, ale zároveň myslí i na to, kde se turisté dobře nají nebo vyspí. Vše jsou pak spojené nádoby, protože s rostoucím zájmem o dovolené v regionu bude přirozeně docházet k posílení infrastruktury, třeba i díky rekreačním poplatkům a podpoře místních podnikatelů, a tedy k rozvoji regionu ve prospěch zdaleka ne jen turistů, ale také občanů.

Města vítají prezentaci na webu Vysočina West v různých kategoriích, ale také pozvánky a tipy na výlety objevující se na sociálních sítích. K tomu se počítají placené kampaně – například pozvánky do galerií a muzeí v zimě, Turistické noviny, které se chystají k vydání na jaře, nebo takzvaná Benefit Card s výhodami pro ty, kteří se rozhodnou strávit v regionu minimálně jednu noc. „Nejen v Humpolci již běží takzvaná Kavárenská vizitka, kdy hosté zapojených kaváren sbírají za svou návštěvu razítka a mohou vyhrát zajímavé odměny. Zmíním i kampaň Vysočina nadhledem, která je zaměřená na

vyhlídková místa – u nás na pivovarskou rozhlednu, rozhlednu na Orlíku nebo vyhlídkovou věž kostela svatého Mikuláše,“ doplnila ředitelka humpoleckého MěKIS. Nela Štěpánková ještě prozradila, že Vysočina West chystá pro tento rok novinku – projekt týkající se architektury na podporu městské turistiky.

Severozápadní Vysočina pak podle manažerky Vysočina West vyniká především poměrně velkou koncentrací hradů a zámků, na druhé straně nízkou hustotou zalidnění, což nahrává pěší turistice i cyklistům. Turisté vítají prostor nadechnout se a soustředit se na sebe a na krásnou krajinu kolem. A z té méně romantické, i když poměrně důležité stránky: stále se jedná o jeden z finančně nejpřístupnějších regionů.

Všude dobře, doma nejlíp

Veškerých možností, které jsou popsány výše, může naprosto bez debat využít nejen turista, ale také místní obyvatel. Však to možná znáte sami: člověk cestuje kolikrát po celém světě, ale kdy byl naposledy třeba v muzeu ve svém městě? Možná je čas na nápravu. Vlastně ne možná, ale určitě! Zrovna Muzeum dr. Aleše Hrdličky se v roce 2025 při příležitosti 130. výročí svého založení chystá otevřít novou národopisnou expozici, jejíž realizaci právě nyní žije. Do té doby samozřejmě láká na jiné stálé expozice, výstavy nebo aktivity, kterých je plný kulturní kalendář.

To jsme se chytli muzea. Kompletní nabídku událostí v našem městě přináší a pravidelně aktualizuje právě MěKIS na webu www.infohumpolec.cz nebo na svém facebooku či instagramu. Stejně tak můžete mrknout na web www.vysocinawest.cz a nechat se inspirovat nejen Humpolcem, ale i ostatními nedalekými krásami.

A jak se dá Humpolec ještě i třeba trochu jinak poznat? „V infocentru budeme nově nabízet pohlednice od fotografky Terezy Bonaventurové a účastníků foto workshopu uspořádaného ve spolupráci s 8smičkou. Tyto pohlednice přinesou zase trochu jiný pohled na Humpolec nejen pro turisty, ale právě i pro obyvatele města. Nenajdete na nich totiž klasické záběry na hrad Orlík, kostel nebo náměstí, ale různá mnohdy přehlížená místa a zákoutí. Další novinka, kterou nyní ladíme se Základní uměleckou školou Gustava Mahlera, se bude zase týkat pohlednic. Zkrátka chceme ukázat, že stojí za to poznávat Humpolec, ať už jste turista, nebo místní,“ poodhalila Vendula Marešová.

Aneta Slavíková

Návštěvnost vybraných humpoleckých památek

	rok 2022	rok 2023
židovský hřbitov	133	282
Muzeum dr. A. Hrdličky	5.648	7.226
vyhlídková věž kostela sv. Mikuláše	1.516	1.589
Nápravníkovo stavení na Zichpili	682	972
Hliníkáríum	1.603	1.847

Slavíme Velikonoce

Nejvýznamnější křesťanské svátky, návaznost na židovský svátek pesach nebo oslavy příchodu jara. Nezáleží, jestli je člověk věřící, nebo ne; Velikonoce každoročně patří do našeho kalendáře, ať už si je připomínáme jakkoliv. Každý rok je jedinou otázkou, kdy přesně je oslavíme, protože jde o svátek pohyblivý. Platí, že Boží hod velikonoční připadá na první neděli po jarní rovnodennosti (21. března) a prvním jarním úplňku. Proto může Velikonoční neděle připadnout na období od 22. března do 25. dubna a na jejím termínu pak závisí datum ostatních církevních svátků. Jde například o Popeleční středu, na níž navazuje čtyřicetidenní půst končící Bílou sobotou.

Poslední postní neděle je známá jako Květná neděle a je prvním dnem takzvaného pašijového, či svatého, týdne. Jeho nejvýznamnější část se nazývá **třídění** a začíná večer na Zelený čtvrtek, aby skončila o Velikonoční neděli. A právě neděle je nejvýznamnějším křesťanským svátkem, neboť se slaví zmrtvýchvstání Ježíše Krista. S ní začíná období osmi dnů zvané jako **Velikonoční oktáv**, kdy si věřící připomínají význam Kristova vzkříšení a jeho vítězství nad smrtí.

Na Velikonoce pak navazují další pohyblivé svátky: čtyřicet dní po Božím hodu (ve čtvrtek) následuje svátek **Nanebevzetí Krista** a po dalších deseti dnech přichází svatodušní svátky neboli **letnice** (neděle a pondělí), kterými zároveň končí padesátidenní oslavy křesťanských Velikonoc.

Období čtyřicetidenního půstu po masopustním úterý, kterým vrcholí masopust, začíná **Popeleční středou** a končí **Bílou sobotou**. Významnějšími dny byly především neděle, ke kterým se zejména v minulosti vázaly různé zvyky nebo pověry: první neděle postní (**Černá / neděle Pučálka / Liščí neděle**), druhá neděle postní (**Pražná / Sazometná**), třetí neděle postní (**Kýchavná**), čtvrtá neděle postní (**Růžová / Družebná**), pátá neděle postní (**Smrtná / Smrtná**) a nakonec poslední šestá neděle postní (**Palmová / Květná / Beránková**).

Pašijový týden

Květnou nedělí pašijový týden začíná. Připomíná se Kristův vjezd na oslátku do Jeruzaléma, kdy ho lidé vítali jako krále Izraelitů palmovými ratolestmi, které se později začaly světit. U nás tuto funkci převzaly větvičky vrby jívý s částečně rozvitými pupeny, takzvané kočičky. **Modré pondělí** se tak nazývá pravděpodobně proto, že se kostely zdobí modrou nebo fialovou barvou. Během **Šedivého úterý** pokračoval úklid domácnosti: ze stavení se měly vymetat pavučiny a prach z koutů. **Sazometná středa** zase připomíná, že se v tento den vymetaly saze z komína, čímž byly vyháněny zlé síly, které mohly v příbytku škodit. Někdy se středa nazývá také jako **Škaredá**, a to podle toho, že se právě tehdy Jidáš Iškariotský škaredil na Krista, když ho zrazoval za třicet stříbrných. Podle pověry se v tento den nemají lidé mračit, jinak se budou chmuřit i po všechny další středy v roce.

”

„Vstávej ráno, Marijáno,
dávej vejce každé ráno,
jedno bílé, dvě červené,
přidej také malované.“

(z *Krasoňova*)

Po večerní mši na **Zelený čtvrtek** zase utichaly až do Bílé soboty zvony, které odlétaly do Říma, a jejich funkci převzaly řehtačky a klapačky, s nimiž se chodilo ráno, v poledne a večer. Řídily tak denní cyklus a zároveň měly chránit před zlými silami. Tento den připomíná Ježíšovu poslední večeři. **Velký pátek** je dnem smutku, neboť Ježíš Kristus zemřel. Jde o jeden z nejpřísnějších postních dnů. V lidové víře se zase vyzdvihuje jeho magická léčivá moc. **Bílou sobotou** končí postní doba. V sobotu večer začíná **Velikonoční vigilie**, tedy Velká noc, Noc nocí, kdy se oslavuje Ježíšovo vzkříšení a světlo. Opět se rozeznívají kostelní zvony. O **Božím hodu velikonočním (Velikonoční neděle)** se naplno slaví Ježíšovo vítězství nad smrtí, a to i po dalších osm dnů – začíná Velikonoční oktáv. Končí půst, lidé opět jedí maso. Je den veselí, konají se taneční zábavy a hody, děvčata barví vajíčka a hospodyňky by neměly uklízet. **Velikonoční pondělí** nemá z liturgického hlediska zvláštní význam, ale z pohledu lidových tradic je nejvýznamnějším dnem Velikonoc. Přijde na řadu pomlázka, kdy muži vyráží šlehat ženy, aby byly zdravé, veselé a pilné. První koledník, který navštívil domácnost, byl nositelem štěstí. Mrskačky předávaly pozitivní síly, ale

zároveň vstřebávaly ty zlé, proto se po koledě důtky ničily. Koleda měla význam i společenský, kdy se o pomlázce často konaly námluvy.

Symboly Velikonoc

K neznámějším symbolům patří, kromě **pomlázky**, samozřejmě tradiční pokrmy. Ať už jsou to sladké kynuté **Jidáše** dochucené medem, které se podle tradice pekly na Zelený čtvrtek – a kdo snědl jidáše za svítání, byl mimo jiné chráněn proti štípnutí a uštknutí a měl mít pevné zdraví, kynutý **mazanec**, který se pekli na Bílou sobotu, **velikonoční nádivka** neboli **hlavička**, nebo sladký **beránek**.

Zapomenutý zvyk nazývaný **klepání** se mimo jiné udržuje ještě například v Horních Rápoticích. Děti se sejdou na Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílou sobotu u kapličky a společně obcházejí ves, kdy cestou hrkají řehtačkami a oznamují čas

modliteb místo zvonů, které odletěly do Říma. Na Humpolecku se do konce 19. století udržoval obyčej zvaný **letník** – povinná dávka naturálií od farníků farářů. Při něm vybírala takzvaná svíčková bába (žena, která prodávala svíce a starala se o osvětlení kostela) po staveních vejce a odnášela je na faru. Na Boží hod k nim přibyl ještě pečený beránek z nejbližšího klášterního dvora a farář tyto dary posvětil.

Nakonec nelze rozhodně zapomenout na **kraslice**, na symbol plodnosti, života a vzkříšení, které děvčata dávala chlapcům na oplátku za koledu. K nejstarším technikám úpravy kraslic patří barvení, nověji se třeba batikují, kreslí voskem, leptají, lepí slámou, sítinou či samolepkami, vyrývají, drátují či prořezávají.

Muzeum dr. Aleše Hrdličky
Aneta Slavíková

Humpolecké Velikonoce

Na Bílou sobotu se tradičně pletly pomlázky a barvila vajíčka. Obojí, ale i mnoho dalšího včetně zdobení vonavých perníčků, si budete moct vyzkoušet v sobotu 30. března od 13 do 17 hodin během Humpoleckých Velikonoc.

Ve 13 hodin zahájí vystoupení **folklorního souboru Bajdyš a dětského souboru Bajdyšek** velikonoční **jarmark** před Mikádem, kde Vás až do 17. hodiny čekají jak rukodělné výrobky a velikonoční dekorace, tak i bohatá nabídka občerstvení.

Ve 13:30 hodin začnou v klubu Mikáda **knihovní velikonoční hrátky** s koťátky v režii Knihovny Jiřiny Zábranové – Zdeněk Augusta přečte pohádku o kocourovi s neobvyklým jménem pan Baf a dál čeká posluchače luštění hlavolamů a tvoření s velikonoční tematikou. Chybět nebudou ani jarní tipy na čtení pro malé i velké.

Ve 14:30 hodin si před Mikádem užijeme vystoupení **pěveckého sboru Křišťálek** ze Základní školy Hradská.

V 15 hodin si nenechte s dětmi ujít **činoherní pohádku Divadélka KOS s názvem Jak skřítek málem zaspal jaro**. Hraje se na divadelní scéně kina a vstup je zdarma.

V 16 hodin se před Mikádem potěšíme dalšími **horáckými tanci v podání souborů Bajdyš a Bajdyšek** z Třebíče.

V 16:30 hodin vyhlásíme vítěze **soutěže o NEJ velikonočního beránka**. Zapojit se do soutěže můžete snadno – stačí ve čtvrtek 28. března (8:00–12:00, 13:00–17:00) nebo v sobotu 30. března (9:00–12:00) donést do infocentra vlastnoručně upečeného beránka. Všechny beránky během Humpoleckých Velikonoc vystavíme (bez uvedení jména autora, ať je to fér) a návštěvníci bez rozdílu věku budou až do 16. hodiny hlasovat o toho nejkrásnějšího. Udělíme jak cenu veřejnosti, tak i cenu poroty. Na vítěze čekají samé parádní ceny, tak se neváhejte zapojit.

Od 13 do 17 hodin se můžete s dětmi pustit do oblíbené **velikonoční bojovky** – herní kartu si vyzvednete v infocentru od 13 hodin, a když vyluštíte tajenku, v Nápravníkově stavení

Vás čeká sladká odměna. Na trasu doporučujeme vyrazit od infocentra nejpozději v 16 hodin, ať nemusíte utíkat s jazykem na vestě.

V Mikádu Vás také čeká od 13 do 17 hodin **výstava Muzea dr. Aleše Hrdličky o velikonočních zvycích, dětský koutek s aktivitami pro nejmenší už od dvou let, velikonoční tvůrčí dílny** (zdobení perníčků, pletení pomlázek, barvení vajíček a jiné) a také **ochutnávka tradičních velikonočních dobrot**, kterou připraví Střední škola informatiky a cestovního ruchu SČMSD Humpolec. Těšte se na hlavičku, mazanec nebo třeba jidáše.

Na Zichpili se budou konat **Pohádkové Velikonoce** – výstava v tolerančním kostelíku, pletení z proutí v Nápravníkově stavení a tvoření s pohádkovým příběhem v židovské synagoze. Od 13 do 17 hodin můžete také absolvovat **komentované prohlídky památek** (Nápravníkově stavení, kostel sv. Jana Nepomuckého, židovská synagoga), se kterými Vás seznámí studenti Střední školy informatiky a cestovního ruchu SČMSD Humpolec.

Infocentrum bude v sobotu 30. března při příležitosti Humpoleckých Velikonoc otevřené od 9 do 16 hodin – v tomto čase budete moct navštívit i Hliníkárnum.

I letos dokreslí sváteční atmosféru Humpoleckých Velikonoc již tradiční **zvonkohra**. Bude znít od Květné neděle 24. března do Velikonočního pondělí 1. dubna třikrát denně z věže evangelického kostela v Husově ulici. Její melodii uslyšíte vždy pět minut po celé hodině, čili v 8:05, 12:05 a 20:05 hodin. Tedy kromě Velkého pátku – na Zelený čtvrtek totiž zvony umlkají a odlétají do Říma pro požehnání svatého otce. Někdy se tvrdí, že zvony odlétají proto, že se bojí řehtaček. Ať tak, nebo tak – vrací se až na Bílou sobotu před polednem. Zvony uslyšíte hrát naposledy na aprílové, Velikonoční pondělí, až půjdete na koledu. Nezapomeňte, že na přestupný rok se velikonoční pomlázka otáčí, takže letos mohou podle tradice koledovat i dívky. Tak pomlázku do ruky a směle do toho!

Vendula Marešová

DIVADLO

Honzlův Humpolec

Už 19 let se na prkna divadelní scény v Humpolci vrací tradiční festival amatérských souborů Honzlův Humpolec. Letos Vás čekají rovnou dvě hry v podání Divadelního souboru Jindřicha Honzla – komedie Domáci karanténa a národem milovaná klasika Naši furianti. Třeštský ochotnický soubor uvede hru s detektivní zápletkou o výjimečném světě autistického chlapce Jmenuji se Christopher a Divadlo SemTamFór dramaturgizaci slavného románu Patricka Ryana Jak jsem vyhrál válku. Pořídít můžete zvýhodněné abonentky i vstupenky na jednotlivá představení.

1/3, 8/3, 15/3 a 22/3 2024 vždy v 19:30, divadelní scéna kina Humpolec

KONCERT

Dominic Miller Band / host Rufus Miller

Světově uznávaný kytarista Dominic Miller, známý zejména mnohaletou spoluprací se Stingem, se opět vrací do Humpolce. Exkluzivním hostem hudebního večera bude Rufus Miller, syn Dominica Millera, který již několik let patří také do Stingovy hudební stáje. Jeho tvorba je však naprosto odlišná a velmi originální. Rufus zahajuje se svým bandem první turné po ČR a v Humpolci se cesty obou skvělých muzikantů, otce a syna, protnou. Tenhle hudební svátek si rozhodně nenechte ujít!

13/4 2024, 19:30, divadelní scéna kina Humpolec

BESEDA

**Tomáš Hanák:
Kuba, ráj na zemi?**

Kuba – ostrov proslulý doutníky, rumem, lány cukrové třtiny a karibskou hudbou. Dva roky na něm v dětství strávil známý herec, hudebník a moderátor Tomáš Hanák. Po letech se do této exotické země vrátil a projel ji křížem krážem na kole. Přijďte si užít cestopisnou one man show o tom, jaké to je projet ostrov svobody nazdařbůh, na kole a sám. Čeká vás exotická diashow, spousta zábavných příběhů a zajímavostí.

21/4 2024, 18:00, divadelní scéna kina Humpolec

TVOŘENÍ A DESIGN

Mikádo Market

Ideální doba udělat si radost něčím hezkým? Kdykoli! A úplně nejlepší to bude na jarním Mikádo Marketu. Lokální tvůrci a designéři Vám opět nabídnou svou tvorbu od keramiky přes šperky, dekorace do bytu po přírodní kosmetiku a hračky pro děti. Stavte se je podpořit. Navíc budete moct okusit netradiční chutě světa v podobě vynikajících sals, dipů a omáček vyráběných u nás na Vysočině. Nebudou chybět ani tvůrčí dílničky pro děti a občerstvení.

27/4 2024, 9:00–13:00, Mikádo

Příroda v knihovně

Projektem o přírodě přiblížila knihovna v minulém roce čtenářské veřejnosti ekologická témata a literaturu o ochraně životního prostředí. Přednášky a workshopy byly zaměřeny na každodenní život (šití textilní tašky, výroba pytlíků na potraviny nebo recyklace starého papíru). Připomněly také krásy přírody na Vysočině a její historii (rýžování kovů a minerálů, pozorování bezobratlých živočichů a podobně).

Od ledna do března byla v Čítárně knihovny k vidění výstava „Od pravěku po raketu“. Panely mapující historii obalů zapůjčil Krajský úřad Kraje Vysočina. Knihovnice z dětského oddělení k výstavě připravila pracovní listy, které byly využívány zejména školami jako doplňující didaktická pomůcka.

Ve středu 15. března a v pátek 17. března knihovna zorganizovala dva workshopy „Papír za papír“. Byly určené pro rodiny s nejmenšími dětmi a pro čtenáře dětského oddělení. Dílny vedly Karolína a Sofie Kolčavovy. Obou workshopů se zúčastnilo přes padesát rodin.

V květnu bioložka Zuzana Bartáková přednášela studentům Gymnázia dr. Aleše Hrdličky o ekoturistice a Peru. Zrealizováno bylo i několik tvůrčích dílen, které nesou označení „Recy-věci“. Jedná se o šití z recyklovaných materiálů. Dílny připravuje Hanička Havelková a budou probíhat i v roce 2024. Například v březnu si švadlenky mohou vyzkoušet šití bylinkových podložek pod hrnečky.

Přednášku na téma geologie a životní prostředí na Humpolecku s názvem „Drahé kameny“ vedl 24. května Martin Sýkora. Součástí akce byla i konzultace nalezených minerálů.

V pondělí 12. června žáci druhého ročníku Základní školy Želiv a Základní škola Humpolec, Hradská diskutovali o přírodě a knížkách se spisovatelkou Michaelou Fišarovou a hercem Miroslavem Reilem. Spisovatel, pedagog a publicista Lukáš Vavrečka hovořil s žáky 2. stupně o fantasy světě a vyobrazení přírody v nejznámějších dílech autorů fantastické literatury.

Během léta zájemci v zahradě knihovny zhlédli výstavu ilustrací podle knížky Kláry Smolíkové Devět malých zahradníků. Klára Smolíková výstavu nabídla k užití v knihovně zdarma.

V rámci akce Zlatý potok vznikly dva programy. Pod vedením hydrobioložky Haničky Havelkové děti s rodiči určovaly bezobratlé živočichy (program „Humpoláčci bádají“ byl realizován pro velký zájem účastníků hned dvakrát). V pátek 8. září geoložka Lenka Buřivalová vedla exkurzi v přírodě s praktickými ukázkami a výkladem o historii rýžování zlata s názvem Zlatý

potok. Programu se zúčastnila třída ze 4. ročníku Základní školy Želiv. Knihovna na projekt nakoupila potřebné nástroje k nácvičku rýžování minerálů a kovů a bude s programem pokračovat i na jaře 2024.

Projekt „Příroda v knihovně“, který byl finančně podpořen z grantu Ministerstva kultury ČR, přivedl do knihovny nové čtenáře a těm současným nabídl zážitky, poučení a nové publikace o přírodě a její ochraně.

Zdeňka Komrsová

Březen – měsíc čtenářů

1/3 – 28/3

PALIČKOVANÁ KRAJKA

Výstava krajek z dílny Silvie Prokopcové je doplněna unikátní paličkovanou Valašskou duhou, na které se podílela více než stovka krajkářek, mezi nimi i čtyři krajkářky z Humpolce.

V otevírací době knihovny. Literární klub

pátek 1/3, 17:30

NEŠTĚKEJ NA SVÉHO PSA

Trenér psů Tomáš Nushart představí manuál láskyplné a efektivní výchovy psích mazlíčků. Knižka Neštěkej na svého psa bude po besedě k zakoupení. Nutná rezervace míst předem.

Oddělení pro děti

pondělí 4/3, 17:30

ČTENÁŘSKÝ KLUB PRO DOSPĚLÉ

Knihovna ve spolupráci s Vladkou Štaubertovou připravila cyklus literárních setkání. První téma: O kočkách a kocourech.

Oddělení pro dospělé čtenáře – studovna

středa 13/3, 17:30

MINERÁLY NA HUMPOLECKU

O svých nálezech drahých kamenů a zajímavostech z přírody na Humpolecku bude hovořit Martin Sýkora. Nutná rezervace míst předem. Oddělení pro děti

středa 13/3 15:00

RECY-VĚCI: ŠIJEME VOŇAVÉ „PODHRNÍČKY“

S lektorkou Haničkou Havelkovou. Nutná rezervace míst předem. Čítárna knihovny

pátek 15/3, 15:00

JARNÍ TVOŘENÍ PRO CELOU RODINU

Během tvůrčí dílny si s lektorkou Pavlou Vincencovou můžete vyrobit ptáčky z bavlnek. Vhodné i pro předškoláky s doprovodem. Čítárna knihovny

pondělí 18/3, 10:00

ČTENÍ PRO HUMPOLÁČKY

Petr Lisý bude předčítat pohádku nejmenším čtenářům. Po pohádce bude následovat tvoření a představení knižních novinek. Oddělení pro děti

18/3—22/3

BOOK SWAP – CIZOJAZYČNÁ LITERATURA A POHÁDKY

V otevírací době dětského oddělení je možné přinést pět pohádkových a cizojazyčných knížek a vyměnit je za žetony. Za každý žetonek si můžete vybrat „novou“ knížku. Oddělení pro děti

25/3—29/3

JARNÍ ČTENÁŘSKÉ TIPY

Výstava a knihovní zpravodaj o zajímavých knižních titulech z literatury pro děti i dospělé

středa 27/3, 17:15

BEDŘICH SMETANA

Přednáška Miloslavy Stehnové o životě a díle významného hudebního skladatele. Nutná rezervace míst předem. Literární klub knihovny

Přednáška Jarmily Mandžukové

Knihovna Jiřiny Zábranové Vás ve středu 10. dubna pozve na přednášku Jarmily Mandžukové, která má název Zdraví je v naší hlavě.

„Zdraví každého z nás úzce souvisí se způsobem života, jaký vedeme. Tedy jak my sami ovlivňujeme svůj zdravotní stav. Přednáška by měla dát odpověď na to, zda platí obligátní rčení vše je v hlavě, odkrýt souvislosti mezi tělem a psychikou člověka a poukázat na psychické pozadí řady tělesných onemocnění,“ říká o tématu své návštěvy v humpolecké knihovně Jarmila Mandžuková. Čtenáři

knihovny se s ní už před časem potkali a pravidelně sahají do regálů pro její knížky.

Jarmila Mandžuková se zajímá o astrologii, numerologii, alternativní metody léčby, zdravý životní styl a gastronomii. Od roku 1990 se psaní věnuje profesionálně, je autorkou mnoha knih, publikuje v odborných časopisech a je pravidelným hostem v televizi a rozhlase.

Více informací najdete na plakátech a webových stránkách knihovny.

Ludmila Trnková

Roztančená knihovna

Knihovna se v roce 2024 rozbíhá. Lektorka Hanička Havelková tančí nejen s nejmenšími čtenáři, ale svými lekcemi oslovila i dospělé ženy. Programy „Knihotoč“ pro děti a „Když ženy tančí“ pravidelně navštěvuje třicet účastníků. Děti se scházejí dvakrát měsíčně. Ženy „trénují“ jednou za měsíc. Během první lekce všichni přítomní zjistili, jak tanec pomáhá

při rovnováze, vede ke správnému držení těla a jak dokáže navodit dobrou náladu a krásnou atmosféru. Skupiny mají omezený počet členů a tento rok už je kapacita zcela naplněná.

Zdeňka Komrsová

Výzva

Píšu monografii o básníkovi, prozaikovi, překladateli Janu Zábranovi (1931–1984), rodákovi z Herálce, který je částí svého života spjat s Humpolcem. Proto hledám ještě ty, kteří by o něm mohli poskytnout nějaké osobní (či jiné) svědectví, respektive jejich rodinné příslušníky. Pokud byste mohli něčím takovým přispět, obraťte se, prosím, přímo na mě, případně na Knihovnu Jiřiny Zábranové v Humpolci.

Děkuji.

prof. Jiří Trávníček (jiritravnicek@seznam.cz)

Jarní pozvánka do muzea

Jaro ťuká na dveře a my bychom Vás chtěli pozvat na muzejní akce, které jsme pro Vás v nadcházejícím období připravili.

V prvním jarním měsíci proběhne další přednáška z cyklu **Věda v muzeu**, na které vystoupí Jan Vondrák a zavede nás do starobylé Mayské říše a mimo jiné podrobně prozkoumáme mayský kalendář. V dubnu se budeme věnovat s Vendulou Lužnou problematice spánku a jeho poruchám. Obě přednášky se budou konat v klubu Mikádo na Havlíčkově náměstí.

Uzavřené prostředí čtyř stěn s námi můžete opustit v dubnu, kdy nás jarní sluníčko vyláká na další z **muzejních vycházek**, při nichž jsme během několika let navštívili spoustu cílů blíže či dále od Humpolce. Protentokrát jsme se nechali inspirovat zápisky ze starých kronik, kde se často píše o „vycházce ku městské hájovně“, a proto bude naším cílem. Od ní pak budeme pokračovat do Plačkova a zpět do Humpolce.

Mezinárodní den muzeí slavíme každým rokem 18. května. Na toto datum navazuje zhruba měsíční období, kdy se konají takzvané **muzejní noci**. Jejich účelem je zpřístupnit muzea do pozdních večerních hodin a prohlídku zpestřit vždy nějakou zábavou či programem. V sobotu 25. května Vás tedy zvede do muzea na Horním náměstí, kde proběhne již XVIII. ročník této akce. V 15 hodin přivítáme zejména rodiny s malými dětmi. Pozvali jsme totiž ke spolupráci humpolecké loutkové divadlo a jeho členové nám zahrají pohádku O pejskovi a kočičce. Větším dětem a dospělým zpestříme prohlídku expozic kvízem, který ukáže, jak byl kdo pozorný při prohlídce muzea. Za správně vylouštěnou tajenku dostane každý malou odměnu.

Od 1. dubna začíná **letní muzejní sezona**, kdy máte možnost navštívit expozice a výstavní sál kromě všedních dnů i v sobotu a neděli.

Věříme, že si z naší pestré nabídky vyberete a těšíme se na setkání s Vámi.

Dagmar Kluchová

Turistické výšlapy

V letošním roce oslaví 130. výročí založení odbočka Klubu českých turistů, která v Humpolci působí od roku 1894. Turistům je také věnován jeden z prvních zápisů v Pamětní knize města Humpolce z roku 1895, kde se píše, že „turistický spolek jal se nákladem svým, města a z příspěvků jednotlivců zřizovati širokou a pohodlnou cestu do lesa zv. „Cípu“. Tutěž ovroubil mladými javory.“ Výlety do přírody měly tedy v životě obyvatel Humpolce důležité místo již v předminulém století. Pořadatelem turistických výšlapů však nebyla pouze místní odbočka KČT, ale i další spolky, jak se dočteme na následujících řádcích.

STALO SE... před 106 lety (9. června 1918 – Výlet Českého srdce)

„Dne 9. června 1918 konal se za velmi hojné účasti a značného zisku výlet Českého srdce na Rozkoš do zahradních místností hostince Ehrlichova. Výlet zdařil se morálně i finančně. Do pokladny Českého srdce odvedeno čistého výtěžku 3604 K, z nichž 2000 K věnováno ihned Okresní komisi pro péči o mládež.“

KOMENTÁŘ: Spolek České srdce vznikl v roce 1917 a měl podporovat zasažené válkou – hladovějící děti, sirotky, vdovy, válečné invalidy nebo seniory. V Humpolci byla tato organizace založena počátkem roku 1918. Její členové zde pořádali peněžní i naturální sbírky a kulturní akce včetně zmíněného výletu. V letech 1918 a 1919 bylo díky Českému srdci na nějaký čas ubytováno více než 60 rakouských dětí českého původu v „náhradních“ rodinách v obcích humpoleckého okresu. „Dne 1. října 1920 se České srdce v Humpolci rozešlo a činnost jeho převzala Okresní komise pro péči o mládež.“

STALO SE... před 102 lety (4. června 1922 – Výlet)

„Federovaná dělnická tělocvičná jednota v Humpolci a místní komunistická organizace pořádaly v neděli dne 4. června 1922 výlet k městské hájovně spojený se zábavným programem a hudbou ve prospěch fondu pro ruské děti.“

KOMENTÁŘ: Na počátku 20. století byla městská hájovna, nacházející se na křižovatce jihlavské silnice s odbočkou na Bystrou, častým cílem výletů. Svědčí o tom vysoký počet plakátů zvoucích k procházce k hájovně uložených ve zdejším muzeu včetně toho, který patří ke zmiňovanému výletu. I v současné době je městská hájovna důležitým orientačním bodem při nejrůznějších akcích mimo město. Na jaře naváže na tuto více než stoletou tradici také muzeum svou muzejní vycházkou.

fotokopie plakátu ze 4. června 1922

Městská hájovna bude jednou ze zastávek na trase a účastníci budou seznámeni s historií hájovny i výletů k ní.

STALO SE... před 101 lety (29. července 1923 – Výlet Sokola k tunelu)

„Tělocvičná jednota Sokol v Humpolci konala dne 29. července 1923 výlet k stavbě tunelu pod Vřesník. Výlet byl spojen s přednáškou a výkladem podnikatele stavby inž. Pažouta, jakož i s pochodem proraženým tunelem. Podnikatel vybíral ve prospěch Sokola, na němž vybráno 552 koruny.“

KOMENTÁŘ: Humpolecké spolky pořádaly výlety i do vzdálenějších míst od města, jak dokládá tento zápis, který pojednává o prohlídce tlakové štol propojující sedlickou vodní nádrž s hydroelektrárnou na Želivce u Vřesníka. O procházce tunelem informuje také další záznam z července 1923: „V červenci proražen byl konečně tunel na Želivce od Sedlice do

Vřesníka, kde bude postavena hydrocentrála, jež bude poháněna vodou nad údolní přehradou pod Sedlicemi. Hned po prokopání tunelu přes 800 metrů dlouhého, hrnuly se zástupy zvědavců, aby prošly tunelem. Proražení poslední stěny přítomno bylo na pozvání podnikatele inž. Pažouta mnoho hostů pražských, dlících té doby v Želivě na letním pobytě i také pisatel této kroniky.“ Hydroelektrárna byla postavena v roce 1925, letos tedy „slaví“ 99 let své existence. Želivka se později znovu dostala do itineráře výletů humpoleckých Sokolů, například ve zmiňovaném roce 1925.

STALO SE... před 91 lety (20. července 1933 – Turistika)

„Odbor československých turistů v Humpolci podal veřejnosti zprávu o své činnosti, zvláště o zřízení turistických cest, které až dosud označil značkami. Jsou to tyto turistické cesty:

I. Humpolec – hydrocentrála na Želivce; značky jsou zelenobílé, 9 km cesty; jdou z Humpolce přes Trubábu a v malé vzdálenosti za cestou k Hněvkovicům svedeny jsou ze státní silnice na pěšinu do lesa. Zde míjí samotu Sluníčko-Sankot, přecházejí na polní cestu a po ní k bývalé valchářské cestě, kterou křížují. Značky pak ukazují cestu dále k Rokosovu mlýnu a vedou do údolí Želivky až k hydrocentrále. Zde se setkáme s hlavní červeno-bílou značkou, odkud můžeme jít dvojným směrem, buď po řece do Želiva, nebo okresní silnicí přes Sedlici k velké přehradě.

II. Mladé Bříště – velká přehrada na Želivce; značky červeno-bílé; tato barva jest hlavní značkou zdejšího kraje, jež bude probíhati Zálesím a celým povodím Želivky. Jest zatím

vyznačena od Mladých Bříšť k velké přehradě, vede do Sedlice, odtud k hydrocentrále a dále přes malou přehradu k Želivu. Příštím rokem bude dále značena povodím Želivky až k Sázavě.

III. Humpolec – velká přehrada; značena je barvou modrobílou; značky vedou z města k nádraží a odtud hněvkovicovou silnicí do Hněvkovic, odtud k lesu, kde u samoty opouští silnici, lesní cestou až ke Kordovské valše, u Kapličky odbočí na pěšinu u náhonu, podél něhož nás přivedou až k opuštěnému korytu Želivky, odtud k velké přehradě.

Všechny cesty jsou pohodlné bez příkrého stoupání a osvěží každého turistu svým klidem. Nejvíce frekventované jsou cesty k hydrocentrále a do Želiva – a k velké přehradě. U malé přehrady stojí již také stany a dřevěná bouda. Za teplých dnů je tu mnoho plavců i rybářů, z nichž mnozí tu pobývají i v noci.“

KOMENTÁŘ: I když se moderní značení turistických cest vyvinulo v sousedním Německu, patří Česká republika k území s nejdokonalejší a nejhustší sítí turistického značení pro pěší na světě. Tento trend se nevyhnul ani Humpolecku, obzvláště když zde působila a stále působí odbočka KČT. Humpolecký KČT se však nevěnoval pouze značení cest, ale již na počátku 20. let 20. století, jak se můžeme dočíst v kronice, vydal knihu, zřídil studentskou noclehárnu a několik turistických orientačních tabulí a účastnil se prací na zřícenině hradu Orlík. Turistika a prozkoumávání přírodních krás i historických památek má zkrátka v Humpolci a okolí dlouhou tradici a i v následujících letech budou mít výletníci zajisté co objevovat.

Vojtěch Novák

městská hájovna na historické fotografii

Partnerství Humpolce a chorvatského Karlovace aneb „Filip Reiner rodio se 1826. u Humpolcu u Češkoj“

Počátky tohoto příběhu spadají do doby před více než 20 lety, kdy jsem se stal správcem místního židovského hřbitova a začal jsem se intenzivněji zabývat dějinami zaniklé humpolecké židovské komunity. Prvotní byla drobná zmínka ve známé knize o českých židovských obcích, jež uspořádal Hugo Gold (1934), a pro kterou připravil „Dějiny Židů v Humpolci“ Adolf Brock: „... nabyla konečně obec majetek domu č. p. 494, rod. Reinerovou z Karlovce darovaného, který dne 8. září 1905 prodala p. A. Pichlerovi za 1200 K.“ (V knize je špatný tisk čísla domu, jež vypadá spíše jako 194. Správně je skutečně č. p. 494.)

Vyvstala otázka: Kde je zmiňovaný „Karlovec“? Jaký vztah měla jmenovaná rodina k rodinám Reinerových v Humpolci? V Humpolci byly totiž dvě historicky nepříbuzné rodiny – jedna rodina sklenářů, která přišla z Nového Dvoru a byla levitská, a druhá přišla z panství Čížkov (a Nová Cerekev) a byla kohenitská. Z gruntovních knih víme, že zakladatel tohoto druhého rodu v Humpolci Jakub Bernard Reiner získal v roce 1788 povolení k vystavění domku (č. XXV) na Židovském městě. V Černického adresáři z roku 1891 vlastní dům č. p. 494 (pův. č. XXV) jeho vnuk Filip Reiner – poslední zdejší rodák z tohoto kohenitského rodu. Tehdy již dlouhou dobu Filip v Humpolci nežil – „ztratil se“ neznámo kam.

Definitivní rozřešení příběhu přinesl 29. březen 2018, kdy mi bylo umožněno navštívit dům č. p. 474 (pův. č. III) na Židovském městě (dnes zván jako Löwyho dům). Zároveň mi bylo tehdejšími majiteli darováno několik nedlouho předtím na půdě nalezených předmětů. Jedná se například o staré

Filip a Terezie Reinerovi

boty (cca 19. století) a především o písemnosti, mezi kterými vynikají dopisy posílané Reinerovými z chorvatského Carlstadtu – Karlovace. Pak již nebylo obtížné nalézt mnoho informací o této rodině v Karlovaci a zjistit jejich velké zásluhy nejen o tamější židovskou komunitu, ale i o město samotné. V článku o karlovacké synagoze bylo o jejím zakladateli také uvedeno: „Filip Reiner rodio se 1826. u Humpolcu u Češkoj.“ To bylo definitivní potvrzení o „ztraceném“ Filipovi. Nalezen byl i článek (z roku 2013) s rozhovorem s tehdy stodvouletou Zdenkou Reinerovou, který napsala její vnučka Ivana Kovačič.

Následně se podařilo potvrdit, že i Filipova manželka Terezie pocházela z humpoleckého rodu – z rodu Becků. Poté byl získán kontakt na zmíněnou členku rodiny – Ivanu Kovačič, s níž pak probíhala častá komunikace. Následovalo několik návštěv příslušníků této rodiny v Humpolci, kterým byla předána sepsaná kompletní historie jejich předků v Humpolci a naopak od nich byly získány další informace o působení rodiny v Chorvatsku až po současnost. Vše bylo završeno 3. listopadu 2019 návštěvou Božidara Reiner (nar. 14. července 1939) – posledního mužského potomka rodu, kterému jeho blízcí věnovali k 80. narozeninám výlet na místa jeho rodových kořenů.

Co znamenali a znamenají pro Karlovac humpolečtí rodáci Filip Reiner, jeho manželka Terezie, roz. Becková, jejich potomci a Tereziin bratr Salomon Karel Beck? Mnoho!

Filip Reiner se narodil roku 1826 v Humpolci (č. XXV) jako syn židovského pekaře Samsona Reiner. Asi ve 13 letech odešel do Chorvatska a zpočátku se učil obchodníkem v Sisaku a poté pracoval jako asistent prodeje v Daruvaru, Osijeku a Karlovaci. V Karlovaci se nakonec usadil, stal se obchodníkem a byl zde jedním z nejvýznamnějších představitelů místní židovské obce, kdy byl i jejím dlouholetým předsedou (1863–1898). V roce 1871 se zasloužil o výstavbu synagogy – zasvěcena byla 6. září 1871 (zbořena 1959), spoluzakládal hasičský sbor a v roce 1892 vystavěl dům dodnes zvaný jako Reinerův palác. Tento palác později získalo město, které jej věnovalo v roce 1975 hudební škole (Glazbena škola Karlovac) – nejstarší nezávislé škole v Chorvatsku založené v roce 1804. Filip zemřel 28. ledna 1898 v Karlovaci, kde je i pohřben. Z pěti nejvýznamnějších pohřbených na tomto hřbitově a uvedených na informační tabuli jsou dva z této rodiny – náš rodák Filip Reiner a jeho syn Vilim (viz dále).

Terezie Becková se narodila roku 1839 v Humpolci (č. XXII) Wolfu Beckovi a Ludmile/Henriettě, roz. Freund ze Želiva. Terezie měla mladšího bratra Salomona Karla (1841–1908). Otec jim zemřel v roce 1843 a matka se provdala za Michaela Löwy, jež pocházel z nejvýznamnějšího humpoleckého židovského rodu 18. století a který žil v domě č. III – později č. p. 474,

rodný dům Filipa Reinera v Humpolci

návštěva rodiny Reinerových v roce 2019 v Humpolci

kde byly nalezeny výše zmíněné dopisy, jež pomohly rozřešit rodinnou historii Reinerů. Dva Tereziini nevlastní sourozenci Alois a Thekla odešli natrvalo do Chorvatska také, stejně jako již zmiňovaný bratr Salomon Karel Beck. V nové domovině začal používat jméno Dragutin Beck.

V Karlovaci byl členem mnoha spolků a organizátorem charitativních akcí. Nechal upravit a rozšířit karlovacký židovský hřbitov a v letech 1888–1908 byl předsedou Chevra kadiša. Jeho hrob je zde dochován. Terezie Reinerová se účastnila veřejného život a mj. spoluzakládala „Društvo za poljepšanje Karlovca“ („Spolek pro zkrášlování Karlovace“), který vytyčil první parky, a sama nechala zasadit první stromy a tak dále. Takže díky její iniciativě je Karlovac nazýván městem parků a zeleně. Není jisté bez zajímavosti, že si Terezie v roce 1877 vedla deník a máme to štěstí, že právě ve dnech 19. až 27. dubna t. r. vykonala s manželem návštěvu rodného Humpolce, kdy tuto návštěvu popisuje. Terezie zemřela 21. května 1917 v Karlovaci, kde je i pod společným náhrobním kamenem s manželem pohřbena.

Pro Tereziiny zásluhy je na blízkou dobu plánováno odhalení její sochy na hlavní karlovacké promenádě, kterou Terezie iniciovala. Jednalo by se o první sochu v životní velikosti v Karlovaci!

Bohužel rodné domy Filipa Reinera ani manželky Terezie v Humpolci již dávno nestojí, byly zbořeny cca v 60–70. letech, respektive zbytky druhého cca koncem 80. let 20. století.

Manželé Filip a Terezie Reinerovi měli tři syny: Sigmund (1859–1939) – inženýr; Vilim (1860–1920) – s bratrem Vatroslavem hlavní iniciátor, zakladatel a největší donátor kulturního stánku v Karlovaci – divadla takzvaného „Zorin dom“. Dvacet let byl předsedou „První chorvatské pěvecké společnosti Zora“ (tzv. Reinerova éra). V letech 1889–1903 byl také poručíkem „Matice Hrvatské“. Za zásluhy je po Vilimu Reinerovi v Karlovaci pojmenovaná ulice. Dne 27. listopadu 2022 mu byla před Zorinom domom odhalena busta. Hlavní organizátorkou byla Tena Bunčić a bustu odhalovala Ivana Kovačić s matkou Marií Muhovec-Reiner; dr. Vatroslav (Ignatz) (1863–1940) – významný advokát, dlouholetý předseda židovské obce (1908–1940), radní a od roku 1912 místostarosta města Karlovace. Zasloužil se o modernizaci města a s bratrem Vilimem inicioval a spoluorganizoval výstavbu „Zorina domu“. Manželkou byla Jelka Farkaš (1883–1945) a synové Filip ml. a Miroslav.

Filip ml. (1907–1942) – dne 13. dubna 2024 jemu a dalším dvěma zavražděným budou v Karlovaci položeny Stolpersteiny jako prvním chorvatským židovským obětím ustašovců. Manželka Ružica Bonačić; Miroslav (1908–1944; zem. jako partyzán) – malíř a karikaturista. Při stém výročí narození byla v roce 2008 uspořádána výstava a vydán katalog „Majstori i figure Miroslav Mirko Reiner (1908–1944) i njegove karikature“. Nově proběhla výstava v roce 2022 v Karlovaci a ve Splitu. Již je předjednáno, že by případně tato výstava mohla být uspořádána i v Humpolci. Manželkou byla Zdenka Šiprak (1911–2015), syn Božidar a dcera Marie/Maja vd. Muhovec. Božidar a Maja s rodinou v roce 2019 navštívili Humpolec.

Vladimír Staněk

Karlovac (původně německy Karlstadt, též Carlstadt) je středně velké město a správní centrum stejnojmenné župy ve středním Chorvatsku. Nalézá se nedaleko od hranic se Slovinskem a cca 56 km jihozápadně od hlavního města Záhřebu. Podle posledního sčítání v roce 2021 má necelých 42 tisíc obyvatel. Karlovac byl založen 13. července 1579 na soutoku řek Korona a Kupa jako pevnost na ochranu proti tureckým vpádům a pojmenován podle rakouského arcivévodky Karla II. Štýrského. Později se kolem pevnosti rozvinulo město. Židé do Karlovace začali přicházet od konce 18. století. „Karlovačke izrealitičke bogoštovne općine“ (Karlovacká izraelitická náboženská obec) byla ustanovena 26. prosince 1852 a na jejím fungování a rozvoji měli velké zásluhy humpolečtí rodáci a jejich potomci. Jak jsme si již výše ukázali, ti se zasloužili o rozkvet nejenom židovské obce, ale i samotného města Karlovace. V současné době je starostou města Damir Mandić, dipl. teol. Karlovac má následující partnerská města: Alessandria, Itálie (od 1964), Kansas City, USA (od 1977), Budapešť – VII obvod Erzsebetváros, Maďarsko (od 2008), Tauragė, Litva (od 2012), Vukovar, Chorvatsko (od 2018) a Tychy, Slezské vojvodství v Polsku (v září 2022 podepsáno prohlášení o záměru spolupráce). Humpolec má v současné době jako partnerské město pouze jedno – slovenské Námestovo (od 2008).

Více je možné přečíst také v březnovém čísle Radničních listů na straně 3.

Dům Augustina Kryštůfka

V dnešních dnech postupně mizí dům č. p. 131 v Komenského ulici. Jeho zchátralá podoba se dočkala s menšími úpravami 120 let existence. V roce 1904 jej postavil humpolecký soukenický mistr Augustin Kryštůfek (1854–1915). Jak si o tom sám poznamenal do zápisníku, který uchovává místní muzeum: „29. dubna o 3. hod. odpoledne v pátek vyšel oheň v záloženské stodole čp. 129, od ní chytlo stavení čp. 130 Julia Duška a na to shořel můj dům čp. 131. Pojistného dostal jsem na stavení 593 zl. a na zásoby 1 100 zl., stavěl jsem nový dům, přikoupiv spáleniště sousední Duškovo za 700 f., které jsem úplně rozházel. Se stavbou započal jsem v sobotu 28. května... Stavbu dokončil jsem v srpnu. Byl velmi suchý rok, takže se mi hezky stavělo a dům vysychal...“

Kryštůfek nám zanechal své „písmácké“ zápisy o dění v našem městě v letech 1860–1913. Když 14. dubna roku 1916 umírá, popisuje ho nekrolog v městské kronice s velikou úctou: „Býval členem obecního zastupitelstva, funkcionářem cechu soukenického, činným členem Sokola, zpěváckého spolku, Muzejní společnosti a i jiných spolků. Byl jedním z inteligentních průmyslníků zdejších, sečtělý, pilný, učenlivý, rozvážný a vždy skromný. V místním muzeu byl horlivým spolupracovníkem od jeho začátku a členem správního výboru. Zemřel v 61. roce svého věku.“

Na stránkách kroniky se pak jeho jméno objevuje i k 30. září 1913 ve spojení s neobvyklou událostí, a sice nalezení pokladu. Při překopávání záhonů na zahradě našel majitel přibližně v hloubce 30 centimetrů torza kožených váčků a v nich 101 kusů pražských grošů a jiných mincí. Poklad zde byl zřejmě zakopán v době husitské. Historii původního stavení ale tak dalece zmapovanou nemáme.

Podle humpoleckých pozemkových knih víme, že stavení s dnešním č. p. 131 vlastnil od roku 1772 Josef Komínek. Za jeho držení proběhla přestavba domu, který získal barokní štít (viz fotografie). Vročení na něm nám přestavbu datuje do roku 1792. Na počátku 19. století podědí dům Antonín Komínek. Augustin Kryštůfek dům zakoupil v říjnu 1882 za 1 345 zl., následující rok se ožení s Antonií Ambrožovou, přestavuje dům č. p. 131 podle svých představ a zřizuje si v novém domě soukenickou dílnu.

Příběh tohoto místa nebyl nezajímavý, uvidíme, jak budou jeho osudy pokračovat dál...

Zdeněk Škrabánek

Zaznamenáváme Příběhy našich sousedů

„Příběhy každého, i úplně obyčejného člověka, mohou být opravdu silné, plné emocí a je potřeba je vyslechnout, zaznamenat a předat dál. Druhá věc se týká samotného přístupu k pamětníkům a starším lidem obecně. Jsem rád, že jsem se této příležitosti zúčastnil a dle mého názoru by si to měl zkusit každý.“ Tak ve zkratce zhodnotil svou účast v prvním ročníku projektu Příběhy našich sousedů v Humpolci žák humpoleckého gymnázia Vojtěch Kostka.

Od roku 2018 spolupracuje město Humpolec s organizací Post Bellum, která se zabývá především zaznamenáváním svědectví pamětníků dějinných událostí. Příběhy pamětníků a jejich životní osudy uchovává prostřednictvím archivu Paměti národa. O tom, že dokumentaristickými dovednostmi mohou velice pozitivně překvapit i žáci škol, nejen profesionálové, už léta po celé republice přesvědčuje její úspěšný projekt Příběhy našich sousedů. Žáci potkávají zajímavé lidi a pomocí metod takzvané orální historie s nimi vedou rozhovory. Poté sami vytváří audio záznam, který bude uchován v archivu Paměti národa. Mimo to doplňují a ověřují vzpomínky pamětníků z dalších historických zdrojů, píší životopisné medailonky, pod dohledem zkušených profesionálů z oboru natáčejí rozhlasové reportáže nebo krátká videa či realizují další kreativní výstupy jako třeba komiks nebo animaci.

Další zkušeností, která se rozhodně nedá opomenout, je pak závěrečná slavnostní prezentace připravených výstupů žáků s příběhem jejich pamětníka. Té se kromě žákovských týmů a jejich učitelů zúčastňují i zpovídání pamětníci, rodiče mladých dokumentaristů, jejich kamarádi, představitelé škol či města a další zájemci z řad veřejnosti. Výkony žáků hodnotí porota složená z odborníků na historii, média a pedagogiku, jejímž hlavním cílem je prezentující podpořit, vyzdvihnout to, co se jim povedlo, ale zároveň konstruktivně poradit s tím, co by šlo ještě vylepšit. Z výše popsaného je více než patrné, že žáci díky projektu nasbírají bezkonkurenční komplex dovedností

a zážitků, což hodnotí pozitivně i s odstupem času. „Na začátku jsme si všechno naplánovaly dost jednoduše, v procesu se ale věci začaly komplikovat. Přece jen je náročné sladit šest odlišných názorů a také se jako problém ukázala časová otázka, protože nás zaměstnávala škola, vlastní mimoškolní aktivity, víkendové turnaje a jiné, a proto bylo náročné se sejít a pracovat na projektu se všemi členkami týmu. Nakonec to pro nás ale byla přínosná zkušenost, díky níž jsme se například naučily používat různé počítačové programy, které jsme využily při úpravě videa, zlepšily se v dějepise a více poznaly historii, která by nikdy neměla být zapomenuta. Odměnou naší tvrdé práce byl mimo jiné batůžek plný dárků, který jsme dostaly po prezentaci projektu v kině,“ podělila se o svůj názor z minulého ročníku děvčata z humpoleckého gymnázia Zuzana Zachová, Karolína Siřínková, Anna Jenčová, Vanda Závodská, Simona Ranecká a Lucie Janáčková.

V roce 2018/2019 žáci zpracovávali životní příběhy Jindřiky Jirsové, Vojtěcha Jirsy, Miroslava Hůly st., Josefa Fialky nebo Miloslava Horníčka. V roce 2021 se o své příběhy podělili Eva Kubíčková, Alena Hrachová, Josef Jírů a Jan Kalina. Následující rok žáci zpracovávali příběhy Jaroslavy Davidové, Jaroslavy Zachové, Moniky Brázdové, Vlastimila Punčocháře nebo děkana Pavla Hroznaty Adamce. Mezi zajímavými humpoleckými příběhy v archivu Paměti národa najdeme také medailonky

a záznamy povídání Františka Vondráčka, Jiřího Kučery nebo Václava Kalivody. Ty byly natočené profesionály v rámci projektu Příběhy 20. století.

Projekt na humpoleckých školách pokračuje i v roce 2024. Zapojí se do něj týmy ze Základní školy Hálkova, Gymnázia dr. Aleše Hrdličky, Střední školy informatiky a cestovního ruchu SČMSD a České zemědělské akademie. Veškeré zpracované výstupy jsou přístupné veřejnosti na webu <https://bit.ly/3OAJzhG>.

Zdeněk Škrabánek
Aneta Slavíková

Foto 4x: www.pribehynasichsousedu.cz

Josef Fialka

Celý příběh se začíná psát roku 1927 v obci Vítonice, kde se Josef Fialka narodil. Jeho otec Alois musel ve 20. letech narukovat na tři roky, nakonec kvůli válce na čtyři, na vojnu za Rakousko-Uhersko. Účastnil se bojů na italské frontě v Dubrovniku a bojoval i na řece Piavě. Z války se vrátil na doléčení (úmyslně se střílil do prstu). Maminka, rozená Jarošová, byla o 13 let mladší než její manžel. Roku 1939 začal Josef Fialka chodit do měšťanské školy v Dolních Kralovicích. Když mu bylo 13 let, jeho otec zemřel na následky operace žlučníku a maminka zůstala na desetihektarové hospodářství sama. Pro Josefa bylo úmrtí otce obrovským neštěstím, ale zároveň i štěstím: rok poté totiž nastoupil na zemědělskou školu v Dolních Kralovicích, kde se ihned projevila jeho šikovnost a hospodářství si mohl řídit sám a moderním způsobem. Po ukončení studia v Kralovicích začal hospodařit ve Vítonicích a dařilo se mu. Když přišel únor 1948 nabídli mu komunisté vstoupit do kolchozů (JZD). Josef Fialka odmítl, ale v roce 1961 došlo i na něj. Podle jeho slov byl odsouzen v Benešově k nepodmíněnému trestu osmi měsíců za to, že odmítl vstoupit do JZD, a bránil tím budování socialismu. Odvolal se, ale státní zástupce v Praze mu naopak trest zvýšil na 16 měsíců nepodmíněně. Po vynesení rozsudku se společně s rodinou odstěhoval z Dolních Kralovic do Chyšné. Tam vstoupil do družstva jako traktorista a doufal, že tím zabráni svému trestu. To se však mylil. Do vězení nastoupil v Českých Budějovicích. Po dobu trestu vykonával různé pomocné práce v zemědělství a továrnách. Po osmi měsících požádal o propuštění. Žádost mu byla zamítnuta. Jeden ze spoluvězňů mu prozradil, že na pokojích je s vězni vždy jeden komunistický udavač, a tak Josef změnil své chování a řeči o komunistech – a po dvou měsících jej propustili. Po návratu z vězení se vrátil do Chyšné, kde pracoval v dílnách místního JZD. V 90. letech se stal dlouholetým členem ODS, účastnil se mnoha zasedání a porad. Na protest proti komunismu nechal také postavit památníky. Tři z památníků stojí na jeho vlastním pozemku v Chyšné. Na nejstarším žulovém památníku na jeho zahradě je zlatým písmem vyrytý nápis: „Díky, Ameriko, za osvobození od nacismu a komunismu.“ V době natáčení mu bylo 92 let, dnes už není mezi námi.

(V roce 2018/2019 natočili a zpracovali žáci ZŠ Hálkova Vojtěch Bartoš, Magdalena Guričová, Romana Marešová, Viktorie Mužíková a Karel Říha pod pedagogickým vedením Tomáše Jůzla; vše dostupné na webu <https://bit.ly/48fQaA2>. Pro účely Zálesí připravila Aneta Slavíková.)

Vlastimil Punčochář

Vlastimil Punčochář se narodil 12. května 1934 v Havlíčkově Brodě. S rodiči a bratrem vyrůstal ve Světlé nad Sázavou, kde vystudoval základní školu a prožil druhou světovou válku. Poté nastoupil na Gymnázium v Ledči nad Sázavou. Po vzoru svého tatínka (a i dědečka) se rozhodl pro další studium na Vyšší pedagogické škole v Praze, obor výtvarná výchova a ruština. Následně strávil dva roky ve vojenské službě. Po návratu z vojny byl umístěn na měšťanku do Ledče nad Sázavou. V té době se také seznámil se svojí manželkou Hanou, učitelkou klavíru. V roce 1966 se přestěhovali do Humpolce, kde až do důchodu pracoval na základní škole jako učitel výtvarné výchovy. Vlastimil Punčochář se kromě učení věnoval i svým koníčkům. Bavilo ho malování pod Lipnicí, rybaření u Želivky a fotografování: považoval to za odreagování od hluku školy. S ženou hodně cestovali, každoročně se vraceli na Šumavu – do Kašperských hor a Nových Hutí. V době natáčení pro projekt Příběhy našich sousedů žil v domově seniorů v Humpolci a stále se věnoval tvorbě koláží.

(V roce 2022/2023 natočili a zpracovali žáci Střední školy informatiky a cestovního ruchu SČMSD Humpolec Adéla Jůzlová, Adéla Gregrová, Nikol Radilová a Tomáš Bolek pod pedagogickým vedením Taťány Culkové, vše dostupné na <https://bit.ly/49uy1jA>. Pro účely Zálesí připravila Aneta Slavíková.)

Cesty jarem – Anna Koubková

„Já už to neunesu.“ Shodila jsem krosnu na zem, jako bych spolu s ní mohla shodit i tíhu všech svých problémů. Rezignovaně jsem si sedla na kámen a nechávala se hřát od prvních paprsků sluníčka, které nebojácně prosvítalo skrz světlohnědé lístečky buků. Rozhlídla jsem se po krajině. Kam oko dohlédlo, samá mladá zelená, bílá a zamilovaně růžová. Máme to tady na Humpolecku prostě krásné, a co teprve na jaře. Docela nedaleko nad mojí hlavou začal zpívat kos. A opodál sýkorka. Vlastně zpíval a tančil celý les. Ta nejhezčí symfonie a balet v jednom. Tohle bych dokázala poslouchat celé roky. Já ale musela vstát a pokračovat. Na nějaký odpočinek prostě nebyl čas.

Došla jsem k rozcestníku. Tak kam? Jako by ale někdo přede mnou přeházel písmenka a vytvořil z názvů přesmyčky. Někjaká nápověda? Nic. Určitě znáte ten pocit, když se máte pro něco důležitého rozhodnout. Nikdo to nemůže udělat za vás. A vy vůbec nevíte, kam vás to rozhodnutí může zavezt. Nebo jestli vás vůbec někam zavede. Vybrala jsem si cestu s nejméně ušlapanou trávou. Alespoň to vypadalo, že už tady přede mnou někdo šel. Po několika málo krocích mě překvapily zástupy sasaneček. Vypadaly úplně jako malé víly v bílých sukýnkách. Bohužel, jak jsem za chvíli zjistila, vodní víly. Celá cesta byl vlastně jeden velký mokřad. Boty úplně od bahna. No nic. Vrátila jsem se zpátky k rozcestníku hledat svoji cestu. Vtipné, že? Slyšíte to všude: buď sám sebou, jdi svou vlastní cestou. Ale jak a kam, to už se obvykle neříká.

Šla jsem dál podél Jankovského potoka. Odevšad na mě mávaly blatouchy a mladinké kapradiny. Navíc jsem zaslechla i několik zvědavých žabek. Ale moje zastávka pořád nikde. Hodina poté: Proč je to pořád tolik do kopce. Já už nemůžu. O dvě hodiny později: Vyplašila jsem ledňáčka. Proč taky nemůžu mít křídla a takový rozhled? Tři hodiny později: Podobné stádo rozkvetlých trnek jsem tady už viděla. Anebo, moment... Úplně stejné. Točím se v kruhu. Uplynula ještě hodně dlouhá doba a já měla konečně pocit, že jsem se z bludného kruhu vymotala. Co ale následovalo, mě vyděsilo úplně. Narazila jsem na další lesní křižovatku. Tentokrát bez rozcestníku. Zoufale jsem se rozbřečela. Moje babička by mi řekla: „Tak si to vyhledej na telefonu. K čemu to jinak máte?“ Pravda, ale můj mobil měl v tuto chvíli tři procenta od celkového vybití. Zajímalo by mě, kolik procent od vybití mám já.

V tom jsem před sebou zaregistrovala pohyb. No výborně, teď mě tady ještě sežere divočák. Ale i přesto jsem se podívala pozorněji. Uviděla jsem postavu. Jiskřička naděje. Přišla jsem k ní blíž. Byla to žena, asi 40 až 70 let. Jedna z těch, u kterých je nemožné uhádnout věk. Vyzařovala z ní energie, ale zároveň pokoj a moudrost. Oslovila jsem ji: „Neznáte cestu? Já jsem se ztratila.“

„To nejsi první, ani poslední,“ usmála se na mě.

„Ukážete mi, kam mám jít?“ zeptala jsem se znovu už značně zoufalá.

„To bohužel nejde, ale můžu tě část tvé cesty doprovázet.“

„To mi pomůže,“ pomyslela jsem si. Ale opravdu, s Průvodkyní šla cesta mnohem lépe. Nikdy mi přímo neřekla, kam odbočit. Občas něco naznačila, a hlavně jsem si s ní připadala tak

nějak víc v bezpečí. Moc bezpečně ale nepůsobila obloha, zatáhlo se tak, jako by měla na svět přijít jedenáctá egyptská rána. Než jsme se stihly někam schovat, spustil se liják. Začala jsem nadávat, těch problémů asi ještě nebylo dost, že? Průvodkyně místo toho zaklonila hlavu a užívala si každou kapičku deště. „Déšť je přece taky vzácný čas,“ řekla, když jsem se po ní zmateně podívala. „Už jen pro to, že můžeme někoho pozvat a společně tančit v dešti.“ Při té představě jsem se musela začít usmívat.

Déšť pomalu ustával, ale celý les ještě víc rozkvetl. A já konečně uviděla svou dnešní zastávku. Orlík nám v celé své kráse otvíral brány. Stály jsme na věži a dívaly se na Humpolec. Sluníčko jako by ten den hrálo nějakou zajímavou stínohru. Ve vzduchu se vznášela vůně rozkvetlých třešní, deště, mláde a naděje. „Je čas,“ řekla Průvodkyně, „půjdeme.“

Ale já vlastně nechci. Nechci, aby jaro jen tak skončilo. Nechci jít dál. Možná (i když jsem to nechtěla přiznat) si mě našel trochu dětinský strach. Co když tam za obzorem bude čekat jen něco hrozného. Nebo špatně zabočím? Někomu ublížím a už to nepůjde vrátit. Co když mě tam čeká pouze pochmurný podzim...

„Moje milá...“ usmála se Průvodkyně. „Jaro přece nemusí jen tak skončit, když ho budeš mít pořád tam uvnitř sebe.“

„A co až přijde zima a bude opravdu po všem?“

Pokrčení rameny: „A nezačíná náhodou právě v zimě přibývat světla...?“

O autorkách

Anna Koubková studuje v předposledním ročníku na gymnáziu v Humpolci. Má ráda cestování a přírodu. Její nejoblíbenější jídlo jsou těstoviny na všechny způsoby a nejoblíbenější kniha nese název Malé ženy. V roce 2021 zvítězila ve své kategorii v literární soutěži Knihovna jako ostrov, kterou vyhlásila Knihovna Jiřiny Zábranové.

Tereza Štěpánková také studuje v Humpolci na gymnáziu. Má ráda knížky a sledování filmů. Je také sběratelkou minerálů. Její nejoblíbenější kniha je série Percy Jackson.

Dary a krásy přírody na jaře

Březen je měsícem mnoha změn v přírodě. Dny jsou delší a delší, až jsou si nakonec s nocí rovny. Letošní rovnodennost můžeme přivítat 20. března (v 4:07 hodin). To k nám přijde JARO. Vzduchem zavane vůně jarní promáčené půdy, sluneční paprsky naběrou na síle a v kraji všude kolem vykvětou lísky, olše, osiky a vrby jívy. Pod nohama nám začnou vykukovat první sněženky, bledule, podběl a lýkovce. Krásně vykvětou, aby mohly dělat radost nám i probouzejícímu se hmyzu. Na svět přijdou první mládátka kupříkladu zajíců a sov a příroda se probudí k životu se svými kouzly. I v nás se každým jarním nadechnutím bude probouzet síla a při prvních procházkách můžeme nasbírat ne jeden jedlý kvítek a léčivý list. A hned po příchodu domů, hezky začerstva, můžeme kvítka a listy zalít trochou domácí šťávy a vodou. Přihodíme pokrájený citron a můžeme se z lahodného „lektvaru“ těšit celý den. A máme-li raději nápoje teplé, které jsou přece jen ještě v tomto období občas zapotřebí, můžeme zaběhnout na zahrádku či za humna pro kořeny pampelišek, které ještě nenabírají na květ. Kořeny dobře očistíme a omyjeme, necháme důkladně oschnout, nakrájíme je nadrobno a osmahneme na pánvi, dokud nezačnou vonět a křupat. Rozemeleme je jako kávová zrnka a jako kávu si je také připravíme. Jako kdysi naši předci.

Duben je měsícem šprýmů. Příroda se probouzí ku své síle navzdory sněhovým plískanicím, či letním teplotám. Kolem hlav nám to začíná hezky švitořit a bzučet. Všude kolem nás to kvete. Ach, ty žluté koberce pampelišek, ovocné stromy jako bílé nevěsty i bohatstvím květů oplývající javory! Září do kraje svou jarní zelení. Přichází období hojnosti pro hmyz a zázrak zrození tolika mládat... Šprýmy, nešprýmy, je tu čas jarní očisty těla a Velikonoce zároveň. Děti nevědí, kam dříve skočit, tak co je poslat ven s úkolem pro odvážné? Nasbírejme kopřivu! Ty nejčerstvější a nejšťavnatější listy nahoře rostlinky. Dobrého nepálí a ještě tělu udělá radost. Dvě lžičky této čerstvé nati přelijeme hrníčkem studené vody, povaříme a necháme deset minut odstát (a zbytek kopřiv šup do velikonoční hlavičky). Totéž můžeme udělat i s listy a kořeny pampelišek, s listy

máty či meduňky. Tělo pomohou pročistit, a to bude věru jarní probuzení!

Květen je měsícem barev a vůní. Rozkvétají pole hořčice, řepky i svazenky. K bílým nevěstám v sadech se připojují voňavé akáty, kaštiny a hlohy. Sluníčko už nás zahřeje a prozáří nám jarní výlety, na kterých můžeme tu uštípnout pár napučených lipových pupenů, tu pár nových smrkových výhonků. Lipové pupeny zalijeme horkou vodou a necháme 5-10 minut odstát. To byste nevěřili, jak lahodný čaj si vytvoříte! Smrkové výhonky můžeme zalít medem a nechat macerovat i několik týdnů. Ta chuť medu na pokrmy i na samotné mlsání je nezaměnitelná a těch léčivých látek... A cestou z procházky se můžeme stavit na zahrádce pro první listy hořčice a salátů, které jsme si předpěstovali v únoru. Vždyť víte. Dobrou chuť!

Hana Havelková

Věděli jste, že...?

Semínkovna v humpolecké knihovně vznikla v říjnu 2015 jako první v regionu. Bylo to díky skvělému nápadu Blanky Jiskrové, která s knihovnou od té doby pravidelně spolupracuje. Princip spočívá v tom, že si zájemci mohou odnést semínka květin, bylin nebo zeleniny dodaná od ostatních pěstitelů, podmínkou však je, že na oplátku po sklizni přinesou semena ze svých zahrádek. Největším hitem byla před osmi roky „papriková okurka“ ačokča, která se rychle získala své příznivce. V současné době je poptávka třeba po kopru nebo po dýni. Semínkovnu najdete v chodbě u vstupu do oddělení pro dospělé čtenáře. Součástí projektu jsou také **pravidelné burzy** zahrádkářských přebytků, které mají své tradiční místo v průchodu knihovny. Jsou každoročně dvě – jarní a podzimní. Právě ta jarní už brzy zaklepe na dveře: chystáme ji na středu **17. dubna od 9:00 do 16:30 hodin**. Letos ji doplní také prezentace tematicky zaměřených knih.

Ludmila Trnková

Čeká na mě štěstí, láska a stále věrný kamarád

Jako vedoucí přírodovědného a turistického kroužku v tehdejší Okresní domě pionýrů a mládeže v Pelhřimově založila turistický oddíl mládeže (zkráceně TOM) Šlápoty. Psal se listopad roku 1971. O padesát let později, v roce 2021, sestavuje jeho výroční almanach a další tři roky poté se těší zejména na setkání rodin v Humpolci, které si jako předsedkyně Rodinné sekce Klubu českých turistů vymyslela a vzala za své. Marie Vincencová je, jak sama říká, už od svých mladých let „zblblá“ do dětí a celý život si tak vlastně plní svůj velký sen. S neutuchající energií a humorem jí vlastní. „Turistika je pro mě životní styl. Víte, v životě je mnoho situací, které pro člověka nejsou vůbec snadné. Když jsem některou z nich prožívala, byla to právě turistika a mí kamarádi, kteří mě z toho dostali,“ přemítá zakladatelka a předsedkyně TOM Šlápoty Hněvkovice u Humpolce.

Máme březen. Kdy vůbec turistům začíná sezona?

Sezona turistům nezačíná ani nekončí, jedeme od 1. ledna do 31. prosince. Na Nový rok pořádáme různé výstupy na vyvýšeniny; tady na Vysočině jich je šest a asi nejznámější je výstup na Javořici. V Humpolci pak děláme výstup na zříceninu hradu Orlík, takzvaný Novoroční čtyřlístek. Dál v průběhu roku je nepřeborné množství akcí a ke konci se zase těšíme na různé vánoční pochody nebo výjezdy na hory.

Takže turista je tvor, který nikdy nespí, a zároveň platí, že neexistuje špatné počasí, ale jen špatné oblečení?

Přesně tak, to je na sto procent pravda.

Jak poznám pravého turistu: musí být někde organizovaný, existují nějaká pravidla či kodex?

Turista určitě nemusí být nikde organizovaný. Ony se také rády zaměřují dva pojmy: turistika a turismus. Turistika je v podstatě tam, kde se chodí, jezdí na kolech, lyžích, existuje vodácká turistika, vysokohorská turistika, rodinná turistika, turistika na koních... Klub českých turistů je střešní organizací právě těch organizovaných turistů, ale samozřejmě můžeme potkávat i skupinky turistů, kteří se prostě dohodnou a jdou někam na procházku, za nějakým cílem. Stejně tak může být turista i jednotlivec, který se jde či jede kamkoliv podívat.

Kdy se tedy člověk může s klidným svědomím začít nazývat turistou?

(úsměv) To je docela složitá otázka. Já jsem přesvědčená o tom, že když prostě někdo navštíví několik míst, a není to jen o tom, že dojde třeba do Humpolce na náměstí a pak zpátky domů, vyrazí pravidelně na nějakou procházku, za nějakým cílem, je tam zkrátka nějaká pravidelnost, tak si myslím, že se může nazývat turistou.

Když se řekne turistika, někteří si možná představí nudné procházky, v horším případě s holemi, spíše babičku a dědečka než někoho mladšího, někde v lese v divočině bez signálu a wi-fi připojení...

Tenhle stereotyp skutečně funguje. Ale když si otevřete kalendář akcí Klubu českých turistů, nebo i ten náš, Šlápot, tak hned zjistíte, že realita je na míle vzdálená od této představy. Můžete jet na hory, na vodu, vyrazit na koně, sednout do auta nebo do vlaku a navštívit zámek, vydat se na pěší túru a sbírat kilometry, obdivovat horské krásy na hřebenech. Těch možností je celá řada a my se snažíme vymýšlet co nejpestřejší programy i s ohledem na všechny věkové kategorie.

Jaké plynou výhody pro organizovaného turistu v Klubu českých turistů?

Samozřejmě je snaha, aby náš registrovaný turista nějaké výhody měl. Mohu zmínit například slevy na cestování vlakem, lukrativnější ceny za ubytování a stravování na chatách, které KČT vlastní. Existují i slevy na hradech, zámcích nebo i v některých prodejnách. Máme turistický průkaz, kartičku nebo elektronický, kterým se prokazujeme. No a v zahraničí jsou naše spřátelené organizace, takže když vyjedeme třeba do alpských chat, tak i tam využijeme díky spolupráci mezi českými a rakouskými turisty výrazné slevy.

V roce 2021 oslavil TOM Šlápoty Hněvkovice padesát let. Kam se za půl století posunul?

Úplně za jinou bariéru. Začínali jsme jako malý, zhruba pětadvaceti členný oddíl při pionýrské skupině při třetí základní škole v Pelhřimově. Posléze jsme se přesunuli do Hněvkovic u Humpolce a stali se součástí místní tělovýchovné jednoty s tím, že jsme byli dětský oddíl. Měli jsme děti z celé republiky i ze Slovenska – jezdily s námi hlavně na tábory, ať už jarní, letní, nebo podzimní. Já jsem navíc takový typ, že nenavštívíme stejná místa, takže se dá říct, že jsme republiku projeli od západu k východu, vyjžděli jsme na Slovensko, do tehdejší NDR i třeba k Balatonu. Postupem času jsme začali

namlouvat i dospěláky a pořádat akce pro všechny věkové kategorie. Zahájili jsme spolupráci se školami, školkami, družinami, dětským domovem – prostě s organizacemi, které se točily kolem dětí. Během posledních asi sedmi let se soustředíme především na rodinnou turistiku.

Jak to vypadá v praxi?

Zkrátka chystáme všechno možné pro rodiny s dětmi, ač rozhodně stále neopomíjíme ani další věkové kategorie. Například dvakrát do roka zorganizujeme pro školy nebo družiny zájezd na divadelní představení. Pořádáme soutěže, třeba Mámo, táto, pojď si hrát!, kde si rodiny vyzkouší netradičně pojeté tradiční úkoly, a řekla bych, že kolikrát se rodiče vyblbnou víc než děti. Letitou tradicí je pohádkový les nebo putování Krajem Šimona kouzelníka. Soustředíme se i na příměstské tábory, protože chceme pomoci pracujícím rodičům. A děláme mnoho výprav nebo brigád, při kterých nám zase hodně pomáhají právě mladé rodiny. Chtěla bych vzpomenout i na rok 2013 a na obrovský úspěch, který jsme slavili s organizací akce Za posledním puchýřem, na kterou se do Humpolce sjelo na 2.600 účastníků. Pro hendikepované turisty jsme pak v roce 2020 v Humpolci otevřeli vůbec první, a zatím bohužel i jedinou, vozíčkářskou trasu na Vysočině. A letos v lednu jsme opět v Humpolci odstartovali projekt předsedy Senátu Parlamentu ČR Miloše Vystrčilů s názvem Zdravé srdce.

Je vůbec turistika pro děti a mladé lidi lákavá? Respektive co děláte pro to, aby byla?

Je lákavá, dokonce když jsme měli poslední výborovou schůzi, tak náš místopředseda konstatoval, že díky rodinné turistice se k nám hlásí čím dál více mladých lidí. My jako Šlápoty máme to štěstí na opravdu početnou základnu lidí, kteří k nám patří už od dětských let a přivádí k nám své děti, vnoučata. Například jedna maminka, naše členka, se zasloužila, při Místní akční skupině Společnost pro rozvoj Humpolecka, u nás v Hněvkovicích o založení Klubíku. Vede ho naše Kristýna Koubská a je otevřený v pondělí pro úplně ty nejmenší děti, které se tam vždycky strašně těší. A tak díky navázané spolupráci získáváme členy vlastně už od plenek. Problematičtější je pak věková skupina zhruba od třinácti do sedmnácti let, protože tyto děti mají jiné zájmy, hledají se a ne každého turistika osloví. Mladé přitahuje také celkem nové odvětví turistiky, a to geocaching.

Čím učarovala turistika Vás?

Je to pro mě životní styl. Už v patnácti jsem stále něco organizovala, chtěla jsem mít kolem sebe děti a být učitelkou. Když jsem absolvovala táborovou školu na Orlovech, tak mi ředitel Okresního domu pionýrů a mládeže v Pelhřimově nabídl, jestli nechci nastoupit na přírodovědu a turistiku právě v této instituci. Bez váhání jsem souhlasila. Víte, v životě je mnoho situací, které pro člověka nejsou vůbec snadné. Když mi odešel tatínek, tak mě z toho dostali kamarádi a turistika. Když odešla maminka, chtěla jsem toho nechat úplně. Jenže za mnou přišel jeden, přišel druhý, pak přišla i moje vnoučata – a já si řekla, že ne, že musíme jet dál. A musím říct, že bez lidí kolem, kteří mi strašně moc pomáhají, by to rozhodně nešlo. Člověk zkrátka dělal a dělá to, co ho baví, co má dle jeho názoru smysl.

Jaká je tedy vaše hlavní motivace?

Když jsem psala almanach k padesátému výročí Šlápot, složila jsem úvodní básničku, kde na konci stojí: „čeká na mě štěstí, láska a stále věrný kamarád“. A právě to kamarádství je skutečně tím důležitým atributem. Můžu vám říct, že jde o kamarádství na celý život. Mám například partu, která se dala dohromady na našich táborech, dneska jsou to mladé maminky a ony se pořád scházejí. Takových je ale víc – je tedy pravdou, že je to generační záležitost, takže další jsou třeba padesátníci, kteří jsou stále v kontaktu. A to pro mě byl a je hnací motor.

Máte nějaký tip na výlet v okolí, právě pro jarní měsíce?

Pravidelně chodíme třeba na Valchu, přes elektrárnu, až do Želiva. Nebo se vydáváme k Památníku národního odposlechu k Lipnici nad Sázavou. Já osobně mám své místo, kam chodím převážně s rodinou, a to po louce, kde byly čtyři břízy, dolů k libickým lesům a k Jamboru. To je nádherný kout, kde je klid a já tam mám svou oázu odpočinku.

Za více než padesát let musíte mít ze svých cest silných zážitků nepočítaně. Přesto se zeptám: na jaký si vzpomenete jako první?

Upřímně, nejsilnější zážitek mám momentálně v čerstvé paměti. (úsměv) S kolegy s KČT jsme se na podzim vydali na Křivoklátsko a šli jsme ke Skryjskému vodopádu krásnou krajinou podél Berounky. Najednou vidíme skalku, tak metr a půl, dva vysoká, dva metry široká. Mohli jsme ji obejít po vodě, skoky přes kameny, ale to jsem se už při prvním pokusu viděla ve vodě. Takže jsme museli přes skálu. První úchyt byl tak v metru. Dokážete si představit, že udělám metrový výsun nohy? Můj pánský doprovod zachoval duchapřítomnost, jedni mě vzali za ruce, druhí mě tlačili do zadku a přes tu skálu mě skutečně dostali. Jenže jsem padla na kolena a přetrhala si šlachy. A můžu vám říct, že doted' při každém kroku nemůžu na tenhle zážitek zapomenout.

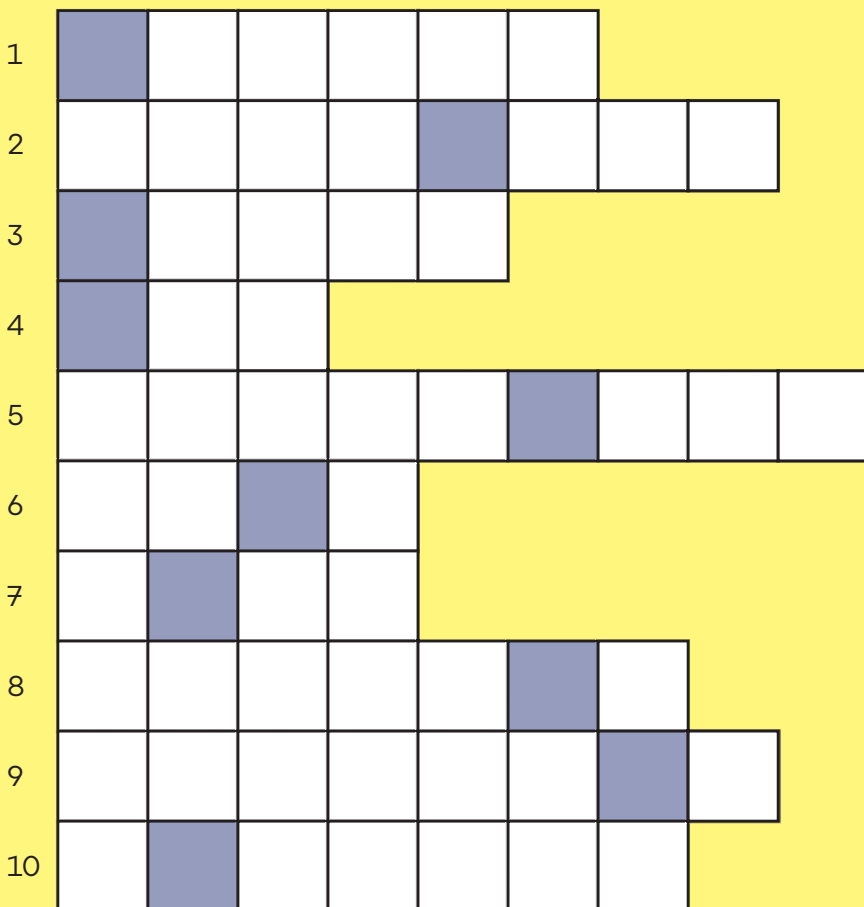
Aneta Slavíková

Marie Vincencová (70) z Hněvkovic u Humpolce založila v roce 1971 TOM Šlápoty Hněvkovice u Humpolce, dodnes je předsedkyní. Zároveň působí jako předsedkyně Rodinné sekce KČT. K tomu vyučuje na České zemědělské akademii v Humpolci. Je držitelkou druhého nejvýznamnějšího ocenění KČT za činnost a zásluhy – Čestného odznaku Vojty Náprstka.

Soutěžní křížovka

Do jarního čísla Zálesí připravila Místní akční skupina (MAS) – Společnost pro rozvoj Humpolecka, z. s. soutěžní křížovku s tajenkou i cenu pro tři vítěze. Desková hra s názvem Jak dobře to u nás znáš? prověří Vaše znalosti nejen z Humpolce, ale i z jeho nejbližšího okolí. Výslednou tajenku zašlete s uvedením předmětu Hrajeme si – březen na e-mail mekis@infohumpolec.cz nebo ji doručte osobně s uvedením Vašeho jména a kontaktních údajů (e-mail nebo telefon) do infocentra. Ze správných odpovědí doručených do 31. března 2024 vybereme tři vítěze, kteří si posléze doma procvičí kromě vědomostí i taktické uvažování. Jména šťastlivců i správné odpovědi zveřejníme v letním vydání Zálesí.

1. Která z filmových postav se přestěhovala do Humpolce?
2. Jak se nazývá potok, který protéká středem obce Kejžlice?
3. Pod kterou přezdívku je známý humpolecký rodák, básník Ivan Martin Jirous, držitel Ceny J. Seiferta?
4. V obci Vojslavice stojí kostel Nanebevzetí Panny Marie z 18. století. Kolik zvonů viselo ve věži kostela před první světovou válkou?
5. Ve které písni skupiny Tři sestry je také zmínka o Humpolci?
6. Hojanovice byly proslulé pěstováním jaké plodiny?
7. Kolik rybníků je na kaskádě v údolí Petrovického potoka pod jiřickým hřbitovem?
8. U které obce se nachází největší vodní dílo na Humpolecku?
9. Která zatopená obec sousedila s obcí Ježov?
10. Koberovičtí jako první v okrese zavedli po celé vsi místní...

MAS – Společnost pro rozvoj Humpolecka sdružuje různorodé subjekty z území Humpolecka. Mezi partnery patří občané, podnikatelé, obce, neziskové organizace, školy, církve, sportovní organizace a další. Hlavním cílem MAS je podpora rozvoje regionu, sbírání podnětů a nápadů na zlepšení území a pomoc získání finančních prostředků na realizaci projektů. MASka realizuje i své vlastní projekty.

Výherce minulého kvízu: Marie Jarošová

Výherce obdrží dárkovou poukázku, kterou do soutěže věnovalo Knihkupectví Jana Zábrany. Blahopřejeme!

Správné odpovědi: 1A–2B–3C–4B–5A,B–6C–7B–8A–9B–10B–11A–12C

**A nyní otočte
a zalistujte
Radničními
listy**

